

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

45. An iudex laicus excusetur ab excommunicatione Bullæ Cœnæ contra ipsius transgressores lata, prætextu quod non sit in sua Prouincia acceptata? Et an Episcopi satisfaciant publicando Bullam Cœnæ in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

2. Sed cum hanc sententiam doceret etiam Vivaldus in prima editione Candelabri aurei in explicatione Bulla Cæne, fuit dictum Candelabrum propter multa suspensum, & prohibitum, & postea sine supradicta opinione, & multis aliis, denuo concessum, & typis excusum. Unde apparet, supradictam sententiam Romæ non esse receptam: & illam reprobare videtur Concilium Tridentinum in istis verbis; [Nefas autem sit sæculari cuilibet Magistratui, prohibere Ecclesiastico Iudici, ne quem excommunicet, aut mandare, ut latam excommunicationem reuocet, sub prætextu, quod contenta in præsentii decreto non sint obseruata, cum non ad sæculares, sed ad Ecclesiasticos hæc cognitio pertineat] Ita Conciliū in sess. 25. c. 3. de reform.

3. Quando verò, & quomodo concedantur supradictæ chartæ vel Appellationes tuitiæ, apparet ex illa Ordinatione regni Lusitaniæ, quam affert Pereira ubi supra sic asserens: [Iubemus, quod quando aliqua proferretur sententia à Iudice Ecclesiæ, contra clericum, vel contra laicum, qui sit suæ iurisdictionis, si ipse Clericus, vel laicus appellauerit ad Romanam Curiam, cū vel in eo casu, in quo appellare possit, & antequam appellationis tempus finiatur, implorauerit chartam, ne pendente appellatione contra ipsum procedatur, & ne capiatur, vel ab illo pœnæ exigantur excommunicatis impositæ: Volumus, ut eorum cuilibet dicta charta tuitiua concedatur, qua per scripturam publicam doceant, quod appellauerit, & suas appellationes prosequantur, quamuis nullatenus receptæ sint: ita enim ab antiquo fieri consuevit, ut tales chartæ tuitiue per Senatores Palatii expedirentur.] Sic habet ordinatio Lusitaniæ. Die edū est tamen, dictas chartas, ut vocant, tuitiuas non esse concedendas, quia offendunt Ecclesiasticam libertatem: & in casu, in quo conceduntur supradictæ appellationes, potest Clericus, vel laicus oppressus recurrere pro remedio obtinendo ad Iudicem Ecclesiasticum competentem, ut Canones iubent; & non ad Iudices sæculares incompetentes, quod prohibent. Sed ad alia deueniamus.

RESOL. LXIII.

An privilegium cognoscendæ causæ Ecclesiasticæ concessum Principi laico reuocari possit, etiam si per consuetudinem immemorabilem tali privilegio innixam obseruatum fuerit?

Et an prædicta privilegia, si fuerint concessa in remunerationem, & in vim contractus, non sint reuocanda sine iusta causa?

Et aduocatur Imperatores, & alios Principes laicos non posse privilegia Ecclesiæ concessa reuocare. Ex part. 3. tract. 1. Ref. 57.

Supra contentis in hac Ref. supra in Resolut. 4. 6. 7. 8. 9. 12. 13. & infra in Resol. 333. §. 2.

§. 1. Videtur prima facie respondendum, quod non; nam Imperatores, alique Principes laici non possunt privilegia Ecclesiæ concessa reuocare, ut probat Panormitanus in c. super el. 2. de appellat. n. 4. Suarez de imm. lib. 4. c. 30. & alij. Ergo neque Papa reuocare potest privilegia Principibus concessa, par enim videtur ratio, ut æqualitas seruetur.

2. His tamen non obstantibus contrarium omnino asserendum est: dico igitur cum Bonacina in Bull. Cæn. 10. 3. disp. 1. q. 15. p. 1. 4. §. 1. n. 6. privilegium Principibus concessum à Papa reuocari posse, etiam si per consuetudinem immemorabilem tali privilegio innixam obseruatum fuerit. Probat ut primò, quia privilegium subdito concessum, ut communis Doctorem fert opinio, reuocari potest. Sed privilegium con-

cessum Imperatori, vel Regi, est privilegium subdito concessum, cum Christus generaliter dixerit Petro, & consequenter eius successoribus. Pafce oues meas. Ergo &c. Probat ut secundò, quia huiusmodi privilegia sunt odiosa, ut potè libertati Ecclesiasticæ contraria. Ergo strictè explicanda sunt, ita ut concessa censeantur illo modo, quo libertati minus præiudicent, & consequenter reuocari possunt. Adde quòd hæc censenda est iurisdicctio delegata, quæ reuocari potest. Vide Suarez de imm. lib. 4. c. 34. n. 27. Tuschum tom. 5. ver. libertas Ecclesiastica, concl. 342. & alios.

3. Nota tamen supradicta privilegia si fuerint concessa in remunerationem & in vim contractus, non esse reuocanda sine iusta causa; verum iusta causa concurrente non solum potest, sed etiam tenetur aliquando reuocare, & à fortiori hoc verum erit, si Pontifex aliquid aliud in compensationem concedat. Ad argumentum verò superius adductum patet responsio ex dictis, vel neganda est consequentia, & suppono omnia bona Ecclesiastica iure diuino libera & immunia esse à potestate laica; cum autem privilegium Ecclesiæ concessum, ab eaque acceptatum inter bona Ecclesiæ connumeretur, sequitur Principem laicum non posse privilegium Ecclesiæ concessum reuocare; alioquin potestatem haberet super bona Ecclesiastica. Privilegium verò laicis concessum ab Ecclesiæ non sit liberum, & immune à potestate Ecclesiastica, & consequenter ab Ecclesiæ reuocari potest vide etiam DD. quos citauit alibi in tr. de imm. Eccles.

Sup. his supra in Ref. 7. & 13. & infra in Ref. 325. §. 7. ad mediu. &c.

Sup. hoc supra in §. 1. huius Ref. & in Ref. not. seq.

Atibi in Ref. que hic est supra 4.

RESOL. XLIV.

An index laicus consuetudinem inducens, de latria introducta viens contra libertatem Ecclesiasticam incidat in excommunicationem Bulla Cæne?

Et an dicti indices faculares incurrant in supradictam excommunicationem Bulla Cæne si sciant seruari statutum contra libertatem Ecclesiasticam, & non impediunt? Ex part. 3. tract. 1. Ref. 58.

§. 1. Non incurrit in censuram Bullæ, sed in censuram latam in cap. nouerit. de sent. excomm. putat Suarez de cens. disp. 21. sect. 2. n. 86. Durandus in Bull. Cæn. can. 15. q. 13. n. 4. Reginaldus tom. 1. lib. 9. c. 23. n. 361. Filliucius tom. 1. tract. 16. c. 10. n. 268. & alij, quia Bulla loquitur de statutis, & decretis, non autem de consuetudinibus. Ergo, &c.

Quærit non plene supra hoc, lege tamen infra ex Ref. 326. doctrinam §. 5. Procedit & signat in fine dicti §. & alterius Ref. eius notat.

2. Verum non desunt Doctores asserentes iudices laicos in tali casu incidere in censuram Bullæ Cæne & ita docet Sayrus de cens. lib. 3. c. 19. n. 10. Sousa c. 16. disp. 80. n. 6. Goniolanus, & alij, vnde videant ministri laicalis iurisdictionis, quid faciant.

3. Nota etiam hic obiter quòd Nauartus c. 27. n. 119. & Reginaldus tom. 1. lib. 9. cap. 23. n. 364. sub finem, & n. 359 sub finem, tenent quòd iudices laici incurrit in excommunicationem Bullæ, si sciant seruari statutum contra libertatem Ecclesiasticam, & non impediunt, licet aliqui Doctores contrarium sentiant quia censura lata ob posituam actionem, non incurritur ob omissionem.

RESOL. XLV.

An index laicus excusetur ab excommunicatione Bulla Cæne contra ipsius transgressores lata prætextu, quòd non sit in sua Prouincia acceptata?

Et an Episcopi satisfaciunt publicando Bullam Cæne in ciuitate, in qua degunt, vel teneantur etiam extra Urbem in Ecclesiis sua iurisdictionis publicare saltem per alios?

Et

Et an excusetur à dicta publicatione ob minas, & me-
um Principum? &c. Ex part. 3. tract. 1. Resol. 4.

§. 1. **A**D hoc dubium negativè respondere Mar-
tinus Bonacina in Bull. Cen. tom. 3. disp. 1.
9. 15. punct. 4. §. 5. num. 2. qui ait, etiam si ab aliquibus
Doctoribus concedatur legem non solum secularem
verum etiam Ecclesiasticam non obligare, ubi ac-
cepta non est; id tamen fallit ubi constat superiorem
velle independentem ab acceptatione obligare. Sed
Summus Pontifex vult independentem ab accepta-
tione Bulla obligare. Ergo, &c. Minor probatur, quia
Summus Pontifex in Bulla excludit omnem prætex-
tum, & prætextum; tum, quia à virtus fide dignis
accepti, nonnullos Pontifices de hac re interrogatos
respondisse, contrariam sententiam, quod in legibus
Pontificiis acceptationem requirit explodendam, &
reiciendam esse. Ergo Bulla Cœnæ independentem
ab acceptatione obligat. Ita Bonacina, quidquid asse-
rant DD. quos ego citavi, & reprobaui in tract. de
legib. resol. 1. in secunda editione.

2. Nota tamen hic obiter, quod licet Alterius
asserat Episcopos satisfacere publicando Bullam Cœnæ
in ciuitate in qua degunt, attamen Bonacina ubi
suprà, quæst. 2. 2. punct. 6. num. 8. probabilis censet te-
neri etiam extra urbem in Ecclesiis suæ iurisdictioni
subditis, publicare saltem per alios, si ita expedire
iudicauerint. Excusantur tamen absolute à dicta pu-
blicatione, vt notat Sayrus de cens. lib. 3. cap. 2. §. 1. 2.
ob minas, seu in eum Principum, quod tamen in-
telligi si metus grauis sit, & non in odium fidei, seu
Religionis incullum.

RESOL. XLVI.

An Episcopi possint excommunicare Reges, & eorum
Consiliarios?
Et quid de Inquisitoribus non solum in Sicilia, sed in
alijs Regnis? Ex part. 3. tract. 1. Resol. 9.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondere ex multis iuribus
Altherius de censuris, to. 1. disp. 10. lib. 3. c. 5.
fol. 37. col. 2. Fagundez præcep. 2. lib. 1. c. 3. num. 21. licet
regulariter propter quandam reuerentiam id minime
ab Episcopis efficiatur; sed optimè quidem & iusti-
ssimè excommunicantur, si sceleris pondus, &
qualitas id postulare.

2. Non reticendam tamen Anilam de censuris p. 2.
cap. 4. disp. unica, dub. 4. & Bonacina de censuris,
disp. 1. punct. 4. num. 15. docere de iure nouo, & pri-
uilegio à Summo Pontifice obtento Reges & Impe-
ratores non posse ab Episcopis excommunicari, &
nouissimè docet etiam hanc sententiam Layman in
Theolog. mor. lib. 4. tract. 6. cap. 10. n. 4. Barbosa in collect.
tom. 4. part. 1. Decreti distinct. 96. cap. duo sunt, & alij
penes ipsos.

3. Sed his non obstantibus discedo ab opinione
Caroli Degraffalij lib. 2. Regalium Franciæ, inue 9. &
Ioannis Ferrant. de iuribus Regni Franciæ, prinileg. 6.
Paponij de iur. Franc. lib. 1. tit. 4. arrest. 9. asserentium;
supradictum priuilegium esse extendendum ad Re-
gios Officiarios; & Consiliarios; & hoc pacto actu
exercitij iurisdictionis temporalis, nam puto Consili-
arios Regios posse ab Episcopis excommunicari;
quia tale priuilegium est personale propter Regnum,
& Imperatorum reuerentiam; & ita nouissimè docet
Ioannes Dionysius Portocarrero in allegat. pro iurisd.
Inquisitorum, ubi num. 52. sic asserit. Non obstante
[que seau Vitrey, y ministros Reales, y aunque lo
fueran en mayor Tribunal, pueden ser ligados con
Tom. 1. X.

cenfuras de qualquier Iuez Ecclesiastico, cuya iurisdic-
cion turbaren, & aunque sea delegado, y semejan-
tes personas no esten contenidas en su delegacion.]
Ita ille, qui pro hac sententia citat plures Docto-
res, & hanc potestatem habere etiam Dominos In-
quisitores, non est dubitandum; vt probat supra-
dictus Portocarrero num. 46. & 47. & patet ex Con-
cordatis cum Inquisitione huius Regni Sicilia apud
Paramum de orig. Inquis. lib. 2. tit. 2. cap. 11. n. 24. ubi sic
asserit Rex. Item in memoratis casibus, & causis ci-
uilibus, criminalibus, & mixtis spectantibus ad iu-
risdictionem officialium, & locum tenentium; at-
que familiarium sancti Officij, possunt Inquisitores
per cenfuras procedere aduersus quascunque perso-
nas indices, & magistratus, qui contraierint, ac
perturbauerint illorum iurisdictionem [lo qual (ait
Portocarrero) no es concession particular, echa en
fauor de los Inquisitores de Sicilia; por que si ellos
no tuvieran facultad de fulminar cenfuras, no pu-
diera darlela su Magestad y assi es declaracion de que
la tienen, y siendo lo, es general,] & solide to-
tum hoc probat, quod antea etiam docuerat Nar-
bona in 3. part. recopil. lib. 4. tit. 1. leg. 20. gloss. 22. per tor.
non est igitur dubitandum posse Episcopos excom-
municare ministros Regios perturbantes eorum
iurisdictionem.

4. Vnde non est audiendus noster D. Franciscus
Anton. Costa, vir quidem doctus, in quodam con-
silio nuper separatim impresso, & dato Messana die
26. Julij 1619. contrarium docens, ex quadam Prag-
matica nomenclata la Cabalana; In qua habetur
quod Episcopi non procedant ad cenfuras contra
Officiarios Regios in consilio Rege, seu Proteges;
& aduertat Lector quod dictum consilium à num. 10.
vsque ad n. 27. reprobat à nobis in tr. 2. p. 1. de imm.
Eccles. resol. 13. ea verò quæ adducit à n. 28. vsque ad
num. 34. reprobat in resol. 13. & 67. quæ adducit
n. 37. & 38. refelluntur in resol. 17. & sciat author hu-
ius consilij, quod in Regno Valentie Consiliarij Re-
gij, vt patet ex Maderiaga in tract. de Senatu, c. 39. §. 2.
noluerunt admittere cognitionem per viam violenti-
æ, & tamen ipse in hoc ipso Consilio tentat ape-
rire ianuam vt admittatur in Regno Sicilia rectè
igitur Anton. de Ballis in exposi. dicte Pragmaticæ,
inncupate la Cabalana, asseruit supradictam Prag-
maticam esse contra libertatem Ecclesiasticam.

RESOL. XLVII.

An possit Princeps prohibere, vt inhibitoria, que ad
Magistratus Regios mittuntur, ab Ecclesiasticis
non promulgentur, priusquam ipsi offerantur, vt de
eius facultate publicentur? Ex part. 4. tract. 1. Resol.
lüt. 9.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Pereira de
manu Regia part. 2. cap. 65. qui ait, nra. 5. in
executione talium literarum, quibus seculares Ma-
gistratus inhibitoria, inesse violentiam, & publica-
tum functionum perturbationem, si iniuste fiant
ratione cuius iustissime tales inhibitoria ad ipsum
Regem deferri debent, vt ipse, qui pro cõmuni utili-
tate creatus extitit, sua manu Regia licentiam Eccle-
siasticorum compefcat, vt se intra suos limites conti-
neant. Ita ille, & quod valde miror, Rodriquez in ad-
dit. ad Bull. Cruciatæ §. 9. num. 87. sic ait; [Puede el
Principe secular prohibir à los Obispos, y sus Vica-
rios que no descomulguen à sus vassallos sin que pri-
mero muestran la causa que tienen para lo hazer.]
Vnde vides amice Lector, quomodo ex præsentia
violentiæ

Sup. hac po-
restate &
doctrina se-
quent. in to-
s. tr. 12. legè
Resol. 13. &
altiam. Ref.
& §. eius
prima not

Sup. hoc in
Ref. seq. &
in alio §. eius
secunde not

Resolucio-
nes citate
in hoc textu
hic sunt su-
pra 36. 22.
& 24.

Ad falcidæ
doctrina hu-
ius Ref. legè
sup. doctri-
na Resol. 13.
& si ma-
ior
sup. hoc in §.
notat. 16.

INSTATI
CIVITATIS
MAGISTRATUS
ECCLESIASTICIS
NON PROMULGANTUR
PRIUSQUAM IPSI
OFFERANTUR
VT DE
EIVS FACULTATE
PUBLICENTUR